

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 480/2010-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. decembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. F. Č., B., Ing. P. B., N., Ing. M. K., N., S. D., N., J. L., N., a Ing. M. A., N., zastúpených advokátom JUDr. A. B., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 36/2004 zo 4. decembra 2006 a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 T 36/90 z 20. januára 2004 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. F. Č., Ing. P. B., Ing. M. K., S. D., J. L. a Ing. M. A. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. augusta 2009 doručená sťažnosť Ing. F. Č., Ing. P. B., Ing. M. K., S. D., J. L. a Ing. M. A. (ďalej spolu len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. A. B., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listiny“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 To 36/2004 zo 4. decembra 2006 (ďalej aj „rozsudok zo 4. decembra 2006“) a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 T 36/90 z 20. januára 2004 (ďalej aj „rozsudok z 20. januára 2004“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Podaním z 29. septembra 2009 sťažovatelia svoju sťažnosť doplnili prostredníctvom svojho právneho zástupcu.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia boli rozsudkom krajského súdu z 20. januára 2004 uznaní vinnými „z trestnej činnosti v rámci tzv. Kauzy C.“. Proti rozsudku sťažovatelia podali odvolanie, ktoré následne odôvodnili podaním zo 14. júla 2004 a doplnili podaním z 25. augusta 2004. Najvyšší súd odvolanie sťažovateľov svojím rozsudkom zo 4. decembra 2006 zamietol. Sťažovatelia proti rozsudku najvyššieho súdu zo 4. decembra 2006 podali dovolanie, ktoré odôvodnili tým, že „*bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu (ust. § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.) a rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom (ust. § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por.)*“. Z informácií zverejnených v tlači sa sťažovatelia dozvedeli, že ich dovolanie malo byť už začiatkom júna 2009 zamietnuté. Právny zástupca sťažovateľov následne telefonicky v trestnej kancelárii najvyššieho súdu zistil, že „*dovolací senát NS SR dňa 1. 6. 2009 rozhodol tak, že nevyhovel dovolaniu žiadneho zo sťažovateľov, pričom pracovníčka tr. kancelárie odmietla oznámiť, či naše dovolanie bolo zamietnuté alebo odmietnuté*“. Písomné vyhotovenie rozhodnutia o dovolaní sťažovateľom do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo doručené.

Podľa sťažovateľov boli rozsudkom najvyššieho súdu zo 4. decembra 2006 a rozsudkom krajského súdu z 20. januára 2004, ako aj ich vydaniu predchádzajúcim postupom porušené v sťažnosti označené práva. Ochrana uvedených práv im podľa nich nebola poskytnutá „*ani na základe podaného dovolania, čo takisto predstavuje porušenie týchto základných práv a slobôd, a to v takom istom rozsahu, pričom však vzhľadom na nedoručenie rozhodnutia o dovolaní ku dňu vyhotovenia tejto ústavnej sťažnosti môže byť rozsah tejto ústavnej sťažnosti rozšírený, príp. môže byť jej odôvodnenie doplnené. Porušenie našich základných práv a slobôd rozhodnutím NS SR o dovolaní - či už zamietnutím alebo odmietnutím dovolania - vyplýva fakticky aj z rozhodnutia Ústavného súdu SR o našej predchádzajúcej ústavnej sťažnosti sp. zn. III ÚS 276/08-30 zo dňa 24. 9. 2008.*“.

V rámci konania v uvedenej veci sťažovatelia najvyššiemu súdu preukázali, že v archíve Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v L. sa nachádza „*obrovské množstvo svedeckých výpovedí, ktoré boli uskutočnené zákonným procesným postupom po začatí trestného stíhania vo veci 14. 7. 1976 až do jeho prerušenia 31. 3. 1977, ako aj veľké množstvo listinných dôkazov, ktoré zhromaždili vo veci vyšetrovatelia v tomto období*“. Tieto dôkazy boli vykonané v predmetnej trestnej veci pôvodne vedenej pod sp. zn. ČVS: VV-38/76, nikdy sa však nestali súčasťou trestného spisu. Podľa sťažovateľov bez uvedených dôkazov, ktoré „*z hľadiska času, kedy boli vykonané (napr. svedecké výpovede účastníkov diskotéky vykonané bezprostredne po začatí trestného stíhania vo veci), majú veľkú dôkaznú hodnotu, sú akékoľvek skutkové zistenia súdu neúplné, a teda bez ich vykonania pred súdom (v rámci zásady bezprostrednosti a ústnosti) nie je možné uskutočniť zákonné vyhodnotenie dôkaznej situácie, predchádzajúce vyneseniu rozsudku.*

Tým, že tieto v danej trestnej veci zákonne vykonané dôkazy neboli zaradené do nášho spisového materiálu, došlo k predbežnej selekcii dôkazov. Právny poriadok SR však predbežný výber dôkazov neumožňuje.“.

Podľa sťažovateľov nezaradenie týchto dôkazov do vyšetrovacieho spisu „*predstavuje zásadné porušenie nášho práva na obhajobu bez ohľadu na to, či tieto dôkazy*

obsahujú skutočnosti svedčiace proti nám, alebo v náš prospech, keďže oprávnený hodnotiť ich s dôsledkami právoplatného odsúdenia je výlučne súd, ktorý však túto možnosť nemal“.

Vo vzťahu k neexistencii predbežnej selekcie dôkazov sťažovateľa okrem iného poukázali aj na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky (ďalej len „Ústavný súd ČR“) sp. zn. II. ÚS 173/01 zo 7. januára 2004 a sp. zn. III. ÚS 617/2000 zo 4. októbra 2001.

Orgány činné v trestnom konaní, krajský súd i najvyšší súd svojím postupom v uvedenom konaní sťažovateľov „*obrali o možnosť, aby tieto dôkazy boli hodnotené nezávislým a nestranným súdom. K týmto dôkazom sme nikdy nemali možnosť vyjadriť sa a súdy ich nemohli hodnotiť vo vzájomnej súvislosti s ostatnými dôkazmi. Táto skutočnosť mala reálny vplyv na zistenie skutočného stavu veci a následne na správne právne posúdenie veci. Takýto postup je nevyhnutné považovať za zásah do nášho práva na spravodlivý proces (právo na ochranu nezávislým a nestranným súdom) a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom. Zároveň, tým, že tieto dôkazy boli ignorované, hoci mnohé z nich obsahujú okolnosti svedčiace v náš prospech, došlo k porušeniu nášho práva na obhajobu.*

NS SR tým, že odmietol prihliadnuť na vykonané dôkazy nezákonne nezaradené do súdneho spisu, zároveň pokračoval v posudzovaní veci na základe dôkazov predložených stranou v procese neopodstatnene zvýhodnenou, a preniesol tak porušovanie zásady rovnosti zbraní do ďalšieho stupňa konania. Porušením tejto zásady takisto došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie, ako aj práva v zmysle čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, čl. 37 ods. 3 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, a čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru.“.

V tejto súvislosti došlo aj k zásahu do ich práva nahliadať do spisu, ktoré je zabezpečené plne iba v prípade, ak spis je úplný, inak dochádza k obmedzeniu možnosti prípravy obhajoby. Požiadavka úplnosti vyšetrovacieho spisu vyplýva napokon aj z ústavného princípu uvedeného v čl. 2 ods. 2 ústavy, ktorý neumožňuje orgánom činným v trestnom konaní vykonávať selekciu dôkazov, ktoré zaradia do spisu.

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona Najvyšší súd ČSFR v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 2 Tzf 5/90 rozsudkom z 19. októbra 1990 rozhodol, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 17/83 z 25. apríla 1983 a v konaní, ktoré mu prechádzalo, bol porušený zákon v neprospech sťažovateľov, a uznesenie najvyššieho súdu z 25. apríla 1983 i krajského súdu v tejto veci zrušil, pričom krajskému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. Najvyšší súd ČSFR v uvedenom rozhodnutí konštatoval potrebu „*oboznámiť sa s celým spisovým materiálom a so všetkými dôkazmi od začiatku trestného stíhania...*“.

Krajský súd vo svojom rozsudku z 20. januára 2004 na viacerých miestach konštatuje, že predmetné dôkazy vykonať nemohol, „*nikdy neboli vypočutí spoluväzni, ktorí mohli potvrdiť výpovede odsúdených o nátlaku zo strany spoluväzňov pri získavaní priznávajúcich výpovedí, nebol vypočutý príslušník vnútornej ochrany väznice M. Z., ktorý nezákonnosti vo väznici organizoval, nebol vypočutý hlavný vyšetrovateľ mjr. H., ktorý vyšetroval tak skupinu H. a spol. v roku 1976, ako aj skupinu B. a spol. v roku 1981, nebol vypočutý korunný svedok A. N. K. – posledný svedok, ktorý odprevádzal E. C. pri odchode z internátu. Neboli získané analýzy vzoriek vody, ktoré mohli vyvrátiť vyšetrovaciu verziu o utopení poškodenej v jazierku...*“.

Podľa sťažovateľov „*Ak teda NS ČSFR konštatoval, že skutkový stav nebol dostatočne objasnený a na jeho objasnenie nariadil vykonať určité procesné úkony, bez ich vykonania (bez ohľadu na to, či je to možné alebo nie) nemôže byť skutkový stav ani teraz dostatočne objasnený. Za takéhoto stavu dokazovania a vzhľadom na zásadu in dubio pro reo je nutné považovať rozsudky KS v Bratislave a NS SR bez ďalšieho za nezákonné a ide o porušenie nášho práva na spravodlivý proces a ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu, ako aj práva v zmysle čl. 6 ods. 2 Dohovoru, keďže naša vina nebola v dôsledku toho preukázaná zákonným spôsobom.*“.

K porušeniu v sťažnosti označených práv malo dôjsť aj v dôsledku nerešpektovania požiadaviek kladených na odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako krajským súdom, tak i najvyšším súdom v predmetnej veci.

Odôvodnenie rozsudku krajského súdu z 20. januára 2004 „*takmer celé pozostáva len z opísania výpovedí svedkov a obžalovaných, ktoré boli urobené v jednotlivých štádiách konania (s. 12 až 85). KS v Bratislave zúžil hodnotenie dôkazov na konštatovanie, že výpovede svedkov obhajoby nepovažuje za dôveryhodné... Pri hodnotení dôkazov sa súd nevysporiadal s tým, že títo svedkovia vypočutí v prípravnom konaní alebo na prvom súdnom pojednávaní svoje výpovede po roku 1989 zmenili, spochybnili, resp. vypovedali, že vyšetrovatelia sa im vyhrážali, vyvíjali na nich rôzne formy nátlaku či sugescie...*

Súd sa v rámci odôvodnenia opiera o výpovede jednotlivých svedkov a obžalovaných, neuvádza však konkrétne, o ktoré, keďže jednotliví svedkovia a obžalovaní boli vypočúvaní opakovane (v rámci prípravného konania, na hlavnom pojednávaní v rámci pôvodného konania, na hlavnom pojednávaní v rámci konania o sťažnosti pre porušenie zákona a na hlavnom pojednávaní v rámci nového prejednaní veci).

Takéto odôvodnenie rozsudku nemôže zodpovedať požiadavkám kladeným na jeho obsah. Súd sa iba formálne vysporiadal s jednotlivými vykonanými dôkazmi. V odôvodnení úplne absentuje vysvetlenie, akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú, čo nepochybne je aj tento prípad. Súd nepreveril tvrdenia odsúdených o psychickom a fyzickom nátlaku a nevypočul osoby, ktoré mali byť priamym nástrojom tohto nátlaku na odsúdených. Naopak, dôkazné bremeno vynúteného priznania a nezákonne pod nátlakom získaných dôkazov preniesol ako v roku 1981, tak aj v roku 2004 na odsúdených. Nezabezpečenie dôkazov v tomto smere napriek príkazu NS ČSFR mu však nebránilo konštatovať, že tvrdeniam odsúdených neverí!“

Taktiež rozsudok najvyššieho súdu zo 4. decembra 2006 podľa sťažovateľov nezodpovedá požadovaným kritériám. Najvyšší súd v ňom dospel k záveru, že «d’alšie, údajne nami (sťažovateľmi pozn.) navrhované dôkazy (hoci s výnimkou znaleckého posudku MUDr. Fialu, ktorého vyhotovenie sme zabezpečili v zmysle záverov NS ČSFR namiesto súdov, išlo len o už vykonané dôkazy nachádzajúce sa v archíve) nie je potrebné vykonať, „pretože dôkazy, ktoré už boli vykonané, a to v rozsahu nevyhnutnom na zistenie skutkového stavu, tvoria ucelenú reťaz preukazujúcu zistený skutkový stav. Táto reťaz dôkazov by nebola porušená ani vykonaním navrhovaných dôkazov... “

NS SR teda fakticky vyhodnotil „novo navrhované“ dôkazy bez toho, aby boli ním vykonané, a teda bez toho, aby sme sa mali právo k nim vyjadriť. Tým porušil zásadu bezprostrednosti a ústnosti trestného konania a naše práva na prístup k súdu, spravodlivý proces a obhajobu. Súd môže hodnotiť len dôkazy, ktoré sú pred ním vykonané a dôkazy vyplývajúce z výpovedí osôb majú byť vykonané ústne, to znamená, že tieto osoby musí súd vypočuť, pričom obžalovaný musí mať právo sa k tomu vyjadriť. Rozsudky súdov sú vzhľadom na absenciu zákonných náležitostí nepreskúmateľné, čím hrubo zasahujú do nášho práva na obhajobu.».

Právo na obhajobu bolo podľa sťažovateľov porušené v danej veci aj tým, že *„o konaní mnohých výsluchov obvinených či svedkov neboli obhajcovia upovedomení, čím bola ich účasť na nich znemožnená“*. Súdny zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci v rokoch 1982, 1983, 2004 a 2006 označili za jednoznačný a zákonný dôkaz o vine obžalovaných výsluchy M. K. zo 16. júna 1981 a 18. júna 1981, na ktorých sa doznal k spáchaniu uvedeného trestného činu, ktoré sa však konali bez vedomia a prítomnosti jeho obhajcu, ako to vyplýva aj zo sťažnosti jeho obhajcu z 24. júna 1981 založenej v policajnom spise, avšak nie súdnom spise v tejto veci. Vyšetrovatelia pritom v tom čase dosiahli súhlas M. K. s výsluchom bez prítomnosti jeho obhajcu tým, že ho uviedli do omylu tvrdením, že jeho ustanovený obhajca bol o výsluchu upovedomený. Odsúdený M. K. už pri ďalších výsluchoch konaných 30. júna 1981 a 2. júla 1981 v prítomnosti svojho obhajcu spáchanie trestného činu poprel. Neskôr sa v ďalších výpovediach, avšak nikdy nie na hlavnom pojednávaní pred súdom, opäť *„doznával k spáchaniu trestného činu“*, avšak len preto, že boli na neho vyvíjané *„sadistické metódy nátlaku“* zo strany konfidenta nasadeného do cely a psychickému tlaku, ktorým mu hrozili, že pokiaľ sa neprizná, bude popravený.

Podľa sťažovateľov v predmetnom konaní došlo aj k nezákonnému postupu orgánov činných v trestnom konaní a súdov, pretože *„odsúdený K. bol vypočutý celkom 24-krát, odsúdený A. len v rokoch 1978 – 1980 vypovedal asi 30-krát a po jeho zadržaní vypovedal 33-krát. Odsúdený L. bol celkovo vypočutý 17-krát, odsúdený Č. 19-krát, odsúdený D. 8-krát a odsúdený B. 14-krát. Po oboznámení sa s obsahom všetkých týchto výpovedí je zrejmé, že absolútna väčšina všetkých výsluchov sa robila iba preto, aby sa dosiahlo*

doznanie odsúdených. Odsúdení teda neustále sa opakujúcimi výsluchmi boli donucovaní k svojmu doznaniu. “.

S poukazom na odôvodnenie rozsudku krajského súdu z 20. januára 2004 sťažovatelia uviedli, že krajský súd sa v odôvodnení *„otázkou neustále sa opakujúcich výsluchov nezaoberal a aj jeho odôvodnenie vo vzťahu k možnosti použitia násilia je v rozpore s požiadavkami kladenými na odôvodnenie rozsudku...“.*

Súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci si podľa sťažovateľov nespĺnili ani riadne povinnosť vyhodnotiť dôkazy, keď sa nedôsledne vyrovnali s rozpormi v doznávajúcich výpovediach odsúdeného M. K., ktoré podľa nich boli vykonštruované (nevyrovnali sa s tým, že si odsúdený M. K. v doznávajúcich výpovediach nepamätal prítomnosť B. a D. na znásilnení a vražde, ako ani s tým, že si vo výpovediach pomýlil vilu na S. s rodinným domom v P...).

V danom prípade podľa sťažovateľov rozsudku najvyššieho súdu predchádzal *„nezákonný postup KS v Bratislave a celej sústavy orgánov činných v trestnom konaní. Pritom najmä k doznaniu odsúdených opreli súdy svoj záver o ich vine, čím sa ich nezákonný postup stal súčasťou súdnych rozhodnutí, a teda bolo porušené naše právo na spravodlivý proces. “.*

Sťažovatelia taktiež poukázali na skutočnosť, že najvyšší súd svoj rozsudok zo 4. decembra 2006 vo vzťahu k uloženiu prísnejších trestov odôvodnil tým, že krajský súd údajne *„zabudol na odškodnenie obžalovaných, ktorí za prietahy v tomto konkrétnom trestnom konaní boli odškodnení rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky vo forme peňažnej náhrady...“*, a preto podľa názoru najvyššieho súdu *„Dvojnásobné odškodnenie z dôvodu neprimeranej dĺžky konania, t. j. finančná náhrada, ako aj skrátenie trestu odňatia slobody tak neprichádza do úvahy. “.*

Uvedené odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu zo 4. decembra 2006 je podľa sťažovateľov výsledkom nesprávnej aplikácie právnych noriem, pretože *„v trestnom konaní*

sa neodškodňuje, ale sa ukladajú tresty, a to na základe zásad upravených právnymi predpismi. V danom prípade KS v Bratislave ako súd prvostupňový mohol existenciu priesťahov, t. j. existenciu dlhotrvajúceho stavu právnej neistoty v postavení sťažovateľov pojať za poľahčujúcu okolnosť pri výmere trestu (najmä za okolností, kedy sťažovatelia vedú po celý život po ich prepustení z výkonu trestu odňatia slobody bezúhonný život). NS SR potom mal možnosť inak posúdiť existenciu a význam takejto poľahčujúcej okolnosti, čomu však nezodpovedá uvedenie, že ide o neprípustné dvojnásobné odškodnenie. Uvedená nesprávna aplikácia právnej normy predstavuje ďalšie porušenie nášho práva na spravodlivý proces.“.

V doplnení svojej sťažnosti sťažovatelia okrem iného uviedli, že 4. augusta 2009 im bolo doručené uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 ToV 9/2007 z 1. júna 2009, ktorým bolo ich dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuté. V tejto súvislosti sťažovatelia opätovne poukázali na právne závery vyslovené v uznesení ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 276/08 z 24. septembra 2008, podľa ktorých povaha nimi uplatnených námietok „*zjavne napĺňa danosť dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 383 Trestného poriadku (dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku*“. Napriek tomu najvyšší súd v uznesení z 1. júna 2009 uzavrel, že uvedený dovolací dôvod, ako ani ďalšie sťažovateľmi uplatnené dovolacie dôvody, nie sú dané.

Najvyšší súd v uznesení z 1. júna 2009 zúžil výklad dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku na „*porušenie práva na nutnú obhajobu alebo stav, kedy obvinený po určitú časť trestného konania nemal obhajcu napriek tomu, že ho mal mať, pričom práve v tom čase orgány činné v trestnom konaní reálne vykonávali procesné úkony smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu*“. Podľa sťažovateľov takýto výklad práva na obhajobu zo strany najvyššieho súdu je len formálny a v rozpore s účelom tohto práva.

V závere sťažovatelia poukázali opätovne na skutočnosť, že súdy zúčastnené na rozhodovaní v predmetnej veci rozhodli o ich vine napriek tomu, že v konaní nevykonali všetky dôkazy nariadené Najvyšším súdom ČSFR v jeho rozhodnutí, čím porušili zásadu prezumpcie neviny podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru. Neúplnosť skutkových zistení konštatovaná

Najvyšším súdom ČSFR podľa nich nebola odstránená, pretože ním nariadené dôkazy neboli vykonané. Z tohto dôvodu možno mať pochybnosti o zistenom skutkovom stave, v dôsledku neúplnosti zisteného skutkového stavu by sa mala uplatniť zásada in dubio pro reo a sťažovatelia by mali byť oslobodení spod obžaloby. Hoci ústavnému súdu neprináleží hodnotiť skutkové zistenia, podľa sťažovateľov *„takéto exemplárne porušenie viazanosti právnym názorom súdu vyššieho stupňa nepochybne je porušením práva na spravodlivý proces“*.

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia ústavnému súdu navrhli, aby vyslovil, že ich základné práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3, čl. 38 ods. 2, čl. 40 ods. 3 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru boli rozsudkom najvyššieho súdu zo 4. decembra 2006 a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 T 36/90 z 20. januára 2004 a jemu predchádzajúcim postupom porušené, zrušil uvedené rozsudky a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, ako aj zaviazal najvyšší súd a krajský súd uhradiť im spoločne a nerozdielne trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2, čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/2000, I. ÚS 17/01).

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd rozhodnutia všeobecných súdov za protiústavné aj arbitrárne, ak ich odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

Sťažovatelia v sťažnosti namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3, čl. 38 ods. 2, čl. 40 ods. 3 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu zo 4. decembra 2006 a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj rozsudkom krajského súdu z 20. januára 2004 a jemu predchádzajúcim postupom.

K porušeniu uvedených práv sťažovateľov malo dôjsť v dôsledku toho, že súdy zúčastnené na rozhodovaní v ich veci nevykonali v rámci procesu dokazovania pred súdom dôkazy, ktoré boli orgánmi činnými v trestnom konaní zákonne získané v období od začatia trestného stíhania v tejto veci 14. júla 1976 až do jeho prerušenia 31. marca 1977, pričom mnohé z nich svedčia v prospech sťažovateľov. Uvedeným postupom súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci došlo k predbežnej selekcii dôkazov, ktoré nikdy neboli v konaní pred súdom vykonané, následkom čoho došlo k odobratiu možnosti sťažovateľov vyjadriť sa k týmto dôkazom, a tým aj k zásahu do zásady bezprostrednosti a ústnosti vykonávania dôkazov súdom. Skutočnosť, že tieto dôkazy neboli súčasťou vyšetrovacieho spisu, znamená, že nemohli byť posúdené nezávislým a nestranným súdom, čo malo následne vplyv na zistenie skutkového stavu veci a ďalej aj na jej právne posúdenie, v dôsledku čoho došlo v predmetnom konaní k porušeniu princípu rovnosti zbraní, práva na spravodlivé súdne konanie i práva na obhajobu sťažovateľov. Rozsudok krajského súdu z 20. januára 2004 a rozsudok najvyššieho súdu zo 4. decembra 2006 považujú sťažovatelia za arbitrárne, nezodpovedajúce požiadavkám kladeným na ich obsah zákonom, predovšetkým vzhľadom na ich nedostatočné odôvodnenie vo vzťahu k vyhodnoteniu

rozporností vo výpovediach, neprevereniu tvrdení o psychickom a fyzickom nátlaku na sťažovateľov počas konania a aj vzhľadom na nezákonnosť opakovaných výsluchov sťažovateľov v uvedenom konaní.

II.A K namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv rozsudkom najvyššieho súdu zo 4. decembra 2006

Argumentácia sťažovateľov spočívala v namietanom porušení ich práva na obhajobu selekciou dôkazov vykonanou súdmi zúčastnenými na rozhodovaní v predmetnej veci, v dôsledku čoho došlo k upretiu ich práva vyjadriť sa k týmto dôkazom, nesprávnemu zisteniu skutkového stavu veci a následne aj jej nesprávnemu právnemu posúdeniu.

Sťažovatelia v argumentácii poukazujú na závery vyslovené v uznesení ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 276/08 z 24. septembra 2008, z ktorých s poukazom na odmietnutie ich dovolania najvyšším súdom uznesením sp. zn. 1 To V 9/2007 z 1. júna 2009 odvodzujú namietané porušenie nimi označených práv. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že aj keď sťažnosť sťažovateľov bola vo vzťahu k ich argumentácii v tom čase ústavným súdom v uvedenej časti odmietnutá z dôvodu nedostatku jeho právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie (vzhľadom na existenciu opravného prostriedku – dovolania, ktorý mohli v záujme ochrany svojich práv využiť), samotný výklad ustanovení zákona, v tomto prípade Trestného poriadku, patrí výlučne najvyššiemu súdu. Vzhľadom na to ústavný súd mohol k preskúmaniu uvedenej argumentácie sťažovateľov pristúpiť až po jej preskúmaní a rozhodnutí o nej najvyšším súdom.

Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovatelia zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom sa vo svojej sťažnosti ani v jej doplnení nedomáhali preskúmania uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 To V 9/2007 z 1. júna 2009,

ktorým bolo ich dovolanie odmietnuté, ústavný súd sa otázkou porušenia nimi označených práv uvedeným rozhodnutím nemohol zaoberať.

Ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zo 4. decembra 2006, v ktorom tento súd vo vzťahu k argumentácii sťažovateľov týkajúcej sa nevykonania dôkazov, na ktoré v konaní poukázali, uviedol: *«Dospel tiež k záveru, že ďalšie dôkazy, ktorých vykonanie navrhli obžalovaní vo svojich odvolaniach, po ich preskúmaní, ako aj obsahu k nim pripojených listín (napr. znalecké posudky, odborné vyjadrenia, odpisy zápisníc o výpovediach svedkov, ktoré sú uložené v archíve v L...) nie je potrebné vykonať, pretože dôkazy, ktoré už boli vykonané, a to v rozsahu nevyhnutnom na zistenie skutkového stavu, tvoria ucelenú reťaz preukazujúcu zistený skutkový stav. Táto reťaz dôkazov by nebola porušená ani vykonaním navrhovaných dôkazov a ďalšie zabezpečovanie a vykonávanie výsluchov jednotlivých svedkov navrhovaných obhajobou a vykonanie ďalších navrhovaných dôkazov, by viedlo len k ďalšiemu neprimeranému predlžovaniu tohto trestného konania.*

Tu treba uviesť, že v zmysle § 2 ods. 5 Tr. por. (zák. č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov) nie je nutné vykonať každý jeden známy, resp. navrhnutý dôkaz, ale stačí vykonať dôkazy v rozsahu nevyhnutnom pre zistenie skutkového stavu a rozhodnutie súdu. Senát odvolacieho súdu dospel k záveru, že doposiaľ vykonané dôkazy sú vykonané v zmysle skôr citovaného ustanovenia v takom rozsahu, ktorý je postačujúci pre zistenie skutkového stavu a rozhodnutie súdu v tejto trestnej veci.

Navrhované dôkazy (osobný výsluch všetkých svedkov, záznamy ktorých výpovede sa nachádzajú v archíve v L.), by nepochybne ako už bolo skôr uvedené, viedli k ďalšiemu zbytočnému predĺženiu tohto trestného konania. Takémuto záveru vedie i poznámka obhajoby prezentovaná v záverečných návrhoch na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu, že je možné, že navrhovaní svedkovia nemusia hovoriť pravdu, ale treba ich vypočuť priamo na hlavnom pojednávaní. Na podklade ich tvrdení o nutnosti osobne vypočuť priamo na hlavnom pojednávaní, ako svedkov sestry C., ktoré mali potvrdiť alibi obžalovaných (tento návrh bol základným kameňom podnetu na podanie a rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku) bolo potrebné zabezpečiť ich účasť, avšak po ich vypočutí na hlavnom pojednávaní v obnovenom konaní, tieto svedkyne nepotvrdili pred súdom alibi

obžalovaných, uvedený dôkaz obhajoba v tomto odvolacom konaní už ani nespomínala. Obhajoba v rámci spochybnenia zákonnosti postupu vyšetrovania v pôvodnom konaní poukazovala na mimoriadny záujem médií v čase vyšetrovania posudzovaného činu a tlak na orgány činné v trestnom konaní za účelom odhalenia a potrestania práve týchto obžalovaných z N. Zo spisu však tiež vyplýva, že rodinní príslušníci obžalovaných boli na významných postoch vtedajšej spoločnosti, mali svoj vplyv a ukazuje sa, že zasahovali, resp. pokúšali sa zasiahnuť cez svoj vplyv, okrem oficiálnych sťažností a podaní, ako to bolo podané, resp. prezentované obhajobou, na zamedzenie trestného stíhania obžalovaných.

Po zrušení pôvodného odsudzujúceho rozsudku v konaní o sťažnosti pre porušenie zákona sa tiež rozbehla rozsiahla mediálna kampaň, ktorá v podstate jednostranne z pohľadu obžalovaných informovala o nezákonnostiach pri stíhaniach obžalovaných vtedajšom políciou a súdmi, uvádzala vyjadrenia obžalovaných, ako aj rozprávania „ich príbehu“. V tejto súvislosti zostala nezodpovedaná otázka, tu však treba zdôrazniť, že odpovedať na ňu nebolo úlohou krajského súdu a ani najvyššieho súdu, a to či pri realizácii mimoriadneho opravného prostriedku v roku 1990 sa neprejavil, resp. nevznikol stret záujmov, keď osoby, ktoré do pôvodného rozhodnutia o vine stáli na strane obhajoby obžalovaných, prešli na stranu obžaloby, resp. stranu s právom realizovať mimoriadny opravný prostriedok.

Je nepochybné, že obvinený má právo obhajovať sa tak, ako uzná za vhodné, teda môže sa priznať, popierať, klamať, odoprieť vypovedať, uvádzať rôzne skutočnosti, atď. Avšak, aj toto právo má svoje obmedzenie, keď obvinený svojimi výpoveďami, tvrdeniami nesmie spáchať trestný čin, ohovárať, ovplyvňovať svedkov, spoluobvinených a pod. Vyjadrenia obžalovaných prostredníctvom vybraných médií a redaktorov po zrušení pôvodného odsudzujúceho rozsudku počas dlhej doby (v právoplatne ešte neskončenej trestnej veci) mohli nepochybne ovplyvňovať verejnosť, a tým aj prípadných svedkov, ktorí mali a mohli byť v tejto trestnej veci vypočutí. Pričom, ako to už bolo skôr uvedené niektoré zmeny vo svedeckých výpovediach vykonané na hlavnom pojednávaní po zrušení pôvodného rozsudku boli zrejme urobené aj pod vplyvom aj tejto mediálnej kampane. Je len na úvahu, či takéto konanie ktorému napomáhali niektoré vybrané médiá nehraničilo s konaním, ktoré zakladá väzobný dôvod v zmysle § 67 ods. 1 písm. b) Tr. por. (zák. č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov).»

Sťažovatelia v súvislosti s argumentáciou týkajúcou sa predbežnej selekcie dôkazov poukazovali okrem iného i na rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 617/2000, v ktorom ústavný súd rozhodoval o prípade, v ktorom vyšetrovateľ zamietol návrh obvineného na doplnenie dokazovania iba preto, že usúdil, že navrhovaný dôkaz by vyznel pravdepodobne v prospech obvinených, jeho vykonaním by nedošlo k zásadnému zvratu dôkaznej situácie a naďalej by tu stáli dve tvrdenia proti sebe. Podľa Ústavného súdu ČR v danom prípade išlo o postup a rozhodnutie, ktoré sú nielen v rozpore so základnými princípmi trestného konania, ale navyše porušuje ústavne zaručené zásady a blíži sa až k hranici ľubovôle v rozhodovaní. Ani toto rozhodnutie však nepopiera, že všeobecné súdy nemajú povinnosť vykonať všetky dôkazy, ktoré účastník konania navrhne. Rozhodnutie najvyššieho súdu o ďalšom postupe v konaní, resp. o tom, že z pred ním vykonaných dôkazov je dostatočne a spoľahlivo zistený skutkový stav veci, a preto ďalšie dôkazy v konaní nie je potrebné vykonať, je zákonný procesný postup súdu, ktorý je potrebné odlíšiť od selekcie dôkazov, v rámci ktorej je výber vykonávaných dôkazov motivovaný snahou ovplyvniť dôkaznú situáciu v prospech/neprospech obžalovaných. Sťažovatelia nepreukázali, že by sa rozhodnutím najvyššieho súdu o nevykonaní ďalších dôkazov menila dôkazná situácia v tejto veci, resp. že by najvyšší súd z dôkazov v konaní preferoval tie, ktoré potvrdzujú zvolenú skutkovú verziu. Nevykonanie uvedených dôkazov najvyšší súd riadne odôvodnil nielen poukazom na možnosť neprimeraného predĺženia konania, čo bola vzhľadom na to, že od doby spáchania trestného činu vraždy uplynula značne dlhá doba (približne 28 rokov do začatia konania pred krajským súdom), úvaha opodstatnená, navyše s ohľadom na uvedený časový odstup od predmetnej udalosti (vraždy poškodenej) je odôvodnený predpoklad, že i celá rada navrhovaných svedkov by nevedela túto udalosť popísať hodnoverne. Za vecne správnu a logickú v tomto smere možno považovať aj argumentáciu najvyššieho súdu, v ktorej konštatoval, že samotná mediálna kampaň v prospech sťažovateľov týkajúca sa tohto prípadu nepochybne mohla výrazným spôsobom ovplyvniť prípadných svedkov, ktorí mali a mohli byť v tejto veci vypočutí. Z uvedeného vyplýva, že podľa názoru ústavného súdu bol návrh sťažovateľov na vykonanie ďalších dôkazov v predmetnom konaní najvyšším súdom neprijatý, resp. zamietnutý na základe vecne adekvátneho odôvodnenia. Sťažovatelia mali v spise v predmetnej veci k dispozícii

všetky dôkazy, ktoré všeobecné súdy v predmetnom konaní riadne vykonali a na ktorých svoje rozhodnutie založili. K porušeniu zásady ústnosti a bezprostrednosti vykonávania dôkazov v rámci súdneho konania môže dôjsť v prípade, ak súd založí svoje rozhodnutie na dôkazoch, ktoré v konaní riadne nevykonal, avšak rozhodnutím najvyššieho súdu o nevykonaní ďalších dôkazov k porušeniu tejto zásady dôjsť nemohlo.

Ústavný súd taktiež preskúmal odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu zo 4. decembra 2006 z pohľadu námietky sťažovateľov týkajúcej sa jeho arbitrárnosti, ako aj rozsudok krajského súdu z 20. januára 2004 v rozsahu, v ktorom na jeho odôvodnenie odkazuje rozsudok najvyššieho súdu zo 4. decembra 2006. V rámci odôvodnenia svojho rozsudku zo 4. decembra 2006 najvyšší súd uviedol: *«Po preskúmaní rozsiahlych odvolaní obžalovaných a ich príloh, ako i vypočutí konečných návrhov, ktoré zo strany obhajcov obžalovaných trvali niekoľko hodín a odvolania prokurátora, senát odvolacieho súdu dospel k záveru, že základným sporom týchto strán trestného konania, t. j. obhajoby a prokurátora, ktorý ako zástupca štátu podal obžalobu, je otázka zákonnosti výpovedí tých obžalovaných, ktorí sa v prípravnom konaní priznali k spáchaniu žalovaných činov ako aj hodnovernosti svedkov, ktorých priamo či nepriamo obžalovaných usvedčovali a z toho vyplývajúca potreba vykonať ďalšie dôkazy, najmä tie, ktoré sa nachádzajú v archíve v L.*

Odvolací súd po záverečnom súhrnnom vyhodnotení vykonaných dôkazov ako aj podaných odvolaní a obsahu k nim pripojených listín dospel k záveru, že priznania obžalovaných Ing. M. K., Ing. M. A., Ing. F. Č. a J. L. v prípravnom konaní neboli získané nezákonným spôsobom – pod nátlakom zo strany vyšetrovateľov. Pokiaľ obhajoba a obžalovaní tvrdili, že vyšetrovateľa pred výsluchom sa im vyhrážali trestom smrti, ak sa nepriznajú, tieto tvrdenia nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Zo záznamov o výpovediach obžalovaných, a to aj tých, v ktorých sa priznali, ako aj v tých, kde svoje konanie, v ktorých bolo kladené za vinu pri vznesení obvinenia a neskôr i obžalobou popreli, ako aj z výpovedi vyšetrovateľov na hlavnom pojednávaní pred senátom na hlavnom pojednávaní, je zrejmé, že obžalovaní boli pred každým výsluchom poučení o tom, pre aký trestný čin sú stíhaní a za ktorý im hrozí trest smrti, prípadne iný prísny trest, a že priznanie sa a spolupráca s orgánmi činnými v trestnom konaní pri objasňovaní tohto trestného činu je poľahčujúca okolnosť, na ktorú súd prihliadne pri ukladaní trestu. Takéto

poučenie podané v zmysle platného zákona nie je možné hodnotiť ako psychický nátlak zo strany vyšetrovateľa, ako to tvrdí obhajoba. Spolupráca a dohoda obžalovaného s políciou, resp. prokurátorom pri objasňovaní trestných činov a usvedčovaní spolupáchateľov je možná aj podľa teraz platného Trestného poriadku. Keby bol tlak na obžalovaných taký veľký a nezákonný, ako tvrdí obhajoba, zrejme by sa priznali všetci obžalovaní k žalovaným trestným činom, no nestalo sa tak. Je tiež zaujímavé, že obžalovaní, ktorí sa priznali, po čase odvolali svoje priznanie, a to ešte v prípravnom konaní, hoci hrozba trestom smrti uvedená v zákone a uvádzaná pri každom poučení pred výsluchom trvala naďalej. Pričom svoje priznávajúce výpovede urobili aj za prítomnosti obhajcu. Tiež treba uviesť, že obžalovaní, najmä obžalovaný Ing. M. K. vo svojich priznávajúcich sa výpovediach uviedol niektoré skutočnosti, ktoré neboli ani po rokoch vyšetrovateľom známe. Ako tiež vyplýva zo záznamu výpovede obžalovaného Ing. M. A. na otázku vyšetrovateľa, resp. jeho tvrdenie, že ho usvedčuje svedok, obžalovaný sa vyjadril: „Svedok kecá voloviny“. Takáto odpoveď policajtom sa predsa nedá hodnotiť ako odpoveď človeka zlomeného nezákonným psychickým nátlakom vyšetrovateľa, ktorý ho vyšetroval.

Krajský súd preto nepochybil, keď pri zisťovaní skutkového stavu vychádzal z výpovedí obžalovaných, ktorí sa v prípravnom konaní priznali a výpovede obžalovaných, v ktorých popreli spáchanie nezákonného konania, ktoré im bolo kladené za vinu, hodnotil ako účelové, v snahe zbaviť sa trestnej zodpovednosti.

Jednotlivé výpovede obžalovaných podrobne rozviedol v odôvodnení napadnutého rozsudku (str. 12 až 34), a preto odvolací súd na ich obsah poukazuje. Tieto výpovede sú tiež podporené aj výpovedami svedkov (I. U., J. Š., P. O.atd.), ktoré podporujú a dopĺňajú skôr uvedené priznania sa obžalovaných. Odvolací súd po preskúmaní týchto svedeckých výpovedí (str. 35 až 85 napadnutého rozsudku), ako aj ďalších dôkazov, ktoré boli zamerané na preskúmanie ich hodnovernosti dospel k záveru, že tieto podporné a usvedčujúce výpovede svedkov boli v prípravnom konaní vykonané zákonným spôsobom. Neskôršie výpovede svedkov vykonané po rokoch v novom konaní pred senátom krajského súdu vzhľadom na časový odstup ako aj mediálny tlak, ktorý bol vytváraný v prospech obžalovaných, sa zmiernili, resp. zmenili v prospech obžalovaných. Takéto zmeny krajský súd správne hodnotil ako účelové, resp. vykonané pod tlakom médií, v snahe pomôcť obžalovaným. Zo spisu, najmä výpovedí niektorých svedkov tiež vyplýva, že bol na nich

vytváraný tlak tiež formou anonymných vyhrážok, aby nevypovedali v neprospech obžalovaných. Pokiaľ v tejto veci vypovedala ako priama svedkyňa MUDr. B. (rodená Z., rozvedená V.), treba uviesť, že krajský súd správne vychádzal z jej výpovedi prípravného konania, v ktorom usvedčovala obžalovaných a popisovala priebeh násilného konania zo strany obžalovaných a ich jednotlivý podiel a aktivitu útokov voči poškodenej nebohej L. C. Jej neskoršiu zmenu výpovede v prospech obžalovaných, keď odvolala svoje tvrdenia voči obžalovaným hodnotil ako účelovú zmenu, pričom správne vychádzal aj zo skutočnosti, že táto svedkyňa bola odsúdená za trestný čin krivej výpovede práve vzhľadom na skôr uvádzanú zmenu svojich výpovedí v tejto posudzovanej trestnej veci.

So zreteľom na záver, že výpovede, v ktorých sa niektorí obžalovaní (Ing. M. K., Ing. M. A., Ing. F. Č. a J. L. - tento na svojej výpovedi zotrval aj pred súdom na hlavnom pojednávaní v pôvodnom konaní a neskôr vzal svoje odvolanie proti pôvodnému odsudzujúcemu rozsudku späť) priznali k žalovanému protizákonnému konaniu a v nich usvedčovali seba ako aj ďalších spoluobžalovaných, neboli získané vynútené, a teda nezákonne, spolu s usvedčujúcou výpoveďou svedkyne MUDr. B. a ďalších vyššie uvedených svedkov, ktorí tieto priznania dopĺňujú, či už priamo alebo nepriamo, o zákonnosti o ktorých nemá pochybnosti ani odvolací súd, je možné prijať taký skutkový záver, aký uviedol Krajský súd v napadnutom rozsudku. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, nemá preto pochybnosti o správnosti skutkových zistení, že obžalovaní sa dopustili protizákonného konania tak, ako je uvedené v bodoch 1/ až 4/ skutkovej vety napadnutého rozsudku.»

V odôvodnení svojho rozsudku najvyšší súd podrobne skonštatoval, ktoré skutočnosti považoval za preukázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia oprel a akými úvahami sa riadil pri hodnotení vykonaných dôkazov, predovšetkým pokiaľ si vzájomne odporovali. Existencia rozporov medzi dôkazmi sama osebe neznamená, že by nebolo možné uznať sťažovateľov vinnými zo spáchania trestného činu a že by akékoľvek rozpory medzi dôkazmi museli nutne viesť k ich oslobodeniu spod obžaloby. Aj napriek rozporom medzi dôkazmi všeobecné súdy dospeli podľa konkrétnej dôkaznej situácie k spoľahlivému záveru o spáchaní trestného činu sťažovateľmi, predovšetkým dôsledným odôvodnením vzniknutých rozporov v doznávajúcich výpovediach sťažovateľov, pričom prijatá skutková

verzia bola navyše potvrdená aj zo strany ďalších v predmetnom konaní vykonaných dôkazov. Vykonaným dokazovaním a jeho zhodnotením neboli ako pravdivé preukázané tvrdenia sťažovateľov o psychickom a fyzickom nátlaku vyvíjanom na nich zo strany vyšetrovateľov, v dôsledku ktorého došlo k vynúteniu ich priznania (okrem výsluchu vyšetrovateľov, v tejto súvislosti krajský súd poukázal na skutočnosť, že priznania niektorých sťažovateľov sa uskutočnili aj za prítomnosti ich obhajcu a vo svojich výpovediach uviedli skutočnosti súdu i vyšetrovateľom neznáme, ako aj zo spôsobu správania sťažovateľa A., resp. jeho verbálneho prejavu zaznamenaného pri výsluchu).

Všeobecné súdy sa zaoberali podstatnými námietkami obhajoby, za preukázanú považovali skutkovú verziu, ktorá má dostatočnú oporu vo vykonanom dokazovaní. Z odôvodnenia napadnutých rozsudkov je zrejmé, ako sa všeobecné súdy vysporiadali s obhajobou sťažovateľov, prečo nevyhoveli návrhom na vykonanie ďalších dôkazov, a akými právnymi úvahami sa riadili, keď posudzovali preukázané skutočnosti podľa príslušným ustanovení Trestného zákona. Postupom súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnej veci sa podľa ústavného súdu podarilo odstrániť pochybnosti zhodnotením dôkazov voľne podľa ich vnútorného presvedčenia a po starostlivom, objektívnom a nestrannom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne. Podľa názoru ústavného súdu rozsudok najvyššieho súdu zo 4. decembra 2006 nie je poznačený takými nedostatkami odôvodnenia, ktoré by odôvodňovali vyslovenie záveru o jeho arbitrárnosti.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.B K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru rozsudkom krajského súdu z 20. januára 2004

Ústavný súd vo svojom rozhodovaní vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy,

podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. Zívala III. ÚS 3/02, Ölveczky III. ÚS 18/04, Mamonov III. ÚS 75/05, Karlin IV. ÚS 76/05).

Podľa § 564 ods. 3 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 vo veciach, v ktorých bola podaná obžaloba okresnému súdu pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, vykoná konanie okresný súd podľa doterajších predpisov. Konanie o riadnom opravnom prostriedku proti takému rozhodnutiu vykoná krajský súd podľa doterajších predpisov. Rovnako sa postupuje, ak vec postúpil okresnému súdu na vykonanie konania nepríslušný súd.

Podľa § 245 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný poriadok“) opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie.

Podľa § 254 ods. 1 Trestného poriadku ak nerozhodne odvolací súd podľa § 253, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým môže odvolateľ podať odvolanie, i správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, prihliadajúc pritom i na vady, ktoré neboli odvolaním vytýkané.

Podľa § 258 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok tiež

a) pre podstatné vady konania, ktoré rozsudku predchádzalo, najmä preto, že v tomto konaní boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby,

b) pre vady rozsudku, najmä pre nejasnosť alebo neúplnosť jeho skutkových zistení alebo pre to, že súd nevzal do úvahy všetky okolnosti významné pre rozhodnutie,

c) ak vzniknú pochybnosti o správnosti skutkových zistení, na objasnenie veci treba dôkazy opakovať alebo vykonávať dôkazy ďalšie a ich vykonávanie pred odvolacím súdom by znamenalo nahradzovať činnosť súdu prvého stupňa.

Z uvedených ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že proti rozsudku krajského súdu z 20. januára 2004 mali sťažovatelia možnosť podať odvolanie najvyššiemu súdu, v právomoci ktorého bolo posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností daného prípadu, ako aj posúdenie prípadných procesných pochybení krajského súdu v konaní. Sťažovatelia realizáciou svojich práv v priebehu trestného konania mali ako obžalovaní možnosť účinným spôsobom namietat porušenie svojich práv v odvolaní proti rozsudku z 20. januára 2004, a preto ústavný súd ich sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

II.C Záver

Na základe všetkých uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2010